

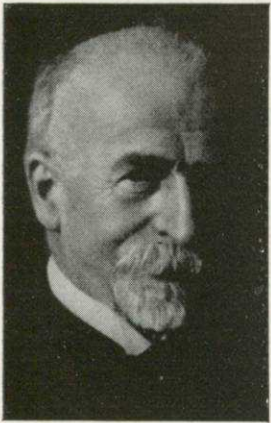
te drinken uit vrees voor de b. Hoewel *Ḥaloeqāh* slechts eenmaal in de Bijbel voorkomt, Spr. 30 : 15, staat de vertaling toch vast. Niet alleen betekent het de „aanhangende”, maar ook uit het Aramees en het Arabisch is de naam met zekerheid af te leiden.

BLONDEL. I. D a v i d, Ger. theoloog, * 1590 te Châlons-sur-Marne, † 6 april 1655 te A'dam, eerst predikant bij Parijs, sinds 1650 professor in de geschiedenis te A'dam. Als historieschrijver is hij zeer bekend. Zijn studiën en geschriften waren meest van polemische aard. Zij hadden alle de tendens om de Roomse voorstelling der geschiedenis te wraken. Van zijn boeken noemen wij *Pseudoisidorus et Turrianus vapulantes* (1628). Dit is een geschrift, hetwelk moest dienen om de valsheid van de Pseudo-Isidorische Decretalen aan te tonen tegenover de Jezuïet Turrien (Turrianus), die de echtheid meende te kunnen bewijzen. Vervolgens: *Traité historique de la Primauté en l'Eglise* (1641), d.i. een wederlegging van de pauselijke absolute suprematie. Vervolgens *Familier éclaircissement de la question, si une femme a été assise au siège papal de Rome*, waarin aangetoond wordt, dat er geen pausin Johanna geweest is.

Deze apologete van het Protestantisme werd temidden van zijn kritische studiën geheel blind.

Litt.: Nicéron, *Mémoire des hommes illustres*, France prot., p. 306 v.

II. Maurice, Fr. wijsgeer en apologete, * 2 nov. 1861 te Dijon, † 1949, een van de meest prominente figuren in de moderne R.-K. neo-

Maurice Blondel

scholastiek, die in tegenstelling tot de traditionele Thomistische richting het pleit voeren voor een chr. wijsbegeerte. Hij werd in 1895 hoogleraar in de filosofie aan de universiteit te Aix-en-Provence, waar hij een kring van geestdriftige volgelingen en vereerders wist te vormen en tot 1926 zijn colleges gaf in het later naar hem genoemde „Amphithéâtre Maurice Blondel”. Zijn onmiddellijke leermeester was Léon

Ollé-Laprune (1839—1899), wiens filosofisch onderricht hij volgde aan de École normale supérieure te Dijon en die vooral in de eerste fase van B.s wijsgerige ontwikkeling een overwegende invloed op diens denken oefende. Deze invloed kwam duidelijk uit in het proefschrift, waarmede Blondel aan de Sorbonne de doctorale graad in de filosofie verwierf, getiteld: *L'action, essai d'une critique de la vie et d'une science de la pratique* (1893). Dit werk, dat de faculteit slechts met grote aarzeling als een serieuze wijsgerige dissertatie wilde aanvaarden, vestigde niettemin van meetaf de naam van B. als een denker van bijzondere

betekenis. En het werd het eerste deel van een trilogie, die eerst in de jaren 1934 en 1935 werd voltooid met de verschijning van de beide werken *La pensée en L'être et les êtres*, terwijl in 1937 een nieuwe en herziene uitgave van *L'action* het licht zag. Vóór de voltooiing van deze trilogie publiceerde B. in 1922 *Le procès de l'intelligence* en in 1925 *Le problème de la Mystique*, terwijl hij in 1932 met zijn geschrift *Le problème de la philosophie catholique* zeer beslist partij koos in het debat over de mogelijkheid en de strekking van een chr. filosofie. In het laatst van zijn leven volgden nog twee delen van het onvoltooid gebleven werk *La philosophie et l'esprit chrétien* (1944—1946). Inmiddels was B. vrijwel blind geworden.

B. behoort tot de Augustinische richting in de neo-scholastiek, die is voortgekomen uit het zg. Fr. Spiritualisme (Maine de Biran, Ravaisson, Boutroux, Lachelier e.a.) en zich nauw verwant voelde met Pascal en de Malebranche. Deze richting keerde zich tegen de overschatting van het mathematisch en natuurwetenschappelijk denken in de moderne wijsbegeerte en stelde de zelf-kennis in het centrum van de wijsgerige bezinning. Zij droeg een sterk activistisch karakter en vatte ook het theoretisch denken als een integrale daad (action) van de ikheid, waarin gevoels-, wils- en geloofsleven met de logische activiteit onverbreekelijk verbonden blijven. Ze was sterk beïnvloed door de romantische wijsbegeerte van Schelling en liet zich ook bevruchten door de levensfilosofie van Bergson. De abstracte begripkennis werd slechts beschouwd als een uitwendige benadering van de zg. reële of innerlijke kennis van de werkelijkheid, die een totaal of integraal karakter draagt. Op zichzelf bleef deze activistische en irrationalistische reactie tegen het intellectualisme geheel binnen het kader van het humanistisch grondmotief. Men wilde het natuurwetenschappelijk wereldbeeld en de menselijke vrijheid in de praktische daad, die door Kant als twee gescheiden werelden uit elkander waren gesteld, weer dialectisch ineen denken en ook in de natuur het spoor der vrijheid ontdekken. Maar in de R.-K. neo-scholastiek verbond zich dit dialectisch motief van natuur en vrijheid met het R.-K. motief van natuur en boven-natuurlijke genade. Terwijl het rationalistisch neo-Thomisme sterk het accent had gelegd op de autonomie van de natuurlijke levens- en denksfeer tegenover de boven-natuurlijke openbaring, wilde de spiritualistische Augustinische richting in de natuur zelve het verborgen spoor van het boven-natuurlijke ontdekken. Zij legde daarom alle nadruk op de ongenoegzaamheid van de natuurlijke rede in de wijsbegeerte die de vervulling van haar begeerte naar integrale kennis van de mens en de kosmos slechts in de boven-natuurlijke openbaring Gods kan vinden. Daardoor kreeg deze denkrichting een sterke verwantschap met de zg. „nouvelle théologie” (de Lubac e.a.), die de „natuur” slechts vanuit de „genade” wilde beschouwen en waartegen naar veler mening de encycliciek „Humani generis” zich richtte. Augustinus had de autonomie van de natuurlijke rede afge-

wezen en de eis gesteld van een verlichting van het denken door de goddelijke openbaring. Sinds het scholastisch motief van natuur en boven-natuur in het chr. denken ingang verkreeg, werd aan de natuurlijke rede een zekere autonomie toegekend zelfs in de zg. natuurlijke godskennis.

Binnen het kader van dit natuur-genade-motief, trachtte nu B., en met hem de nieuwere R.-K. theologie, de grenzen van het natuurlijke innerlijk te doorbreken. Daartoe ging hij uit van het immanentie-standpunt in de wijsbegeerte, waarbij schijnbaar de autonomie van de laatste werd erkend, maar slechts om aan te tonen, dat datgene wat het natuurlijk leven en de natuurlijke kennis eigenlijk naar hun ware aard nastreven, slechts door een transcendente, en wel boven-natuurlijke godsopenbaring, kan worden vervuld. Dit stelt de mens voor de dwingende keus of hij die openbaring, die God de mens niet met geweld opdringt, vrijwillig wil aanvaarden. De hier gevolgde immanentie-methode bracht echter ook met zich, dat deze denkwijze bij de humanistische probleemstellingen aanknoopte en dus niet naar een *innerlijke reformatie* van de wijsgerige denkhouding zelf streefde. De denkrichting zelf bleef scholastisch, in de poging het religieuze motief van het Humanisme, dat van natuur en vrijheid, een wending te geven, waardoor het aan het R.-K. geloof kon worden aangepast. Maar het was een scholastiek, waarin een sterk innerlijke chr. geloofsimpuls niet valt te miskennen. Dit verklaart ook de sympathieke houding, die sommige jongere R.-K. denkers, die door B.s chr. filosofie en de „nouvelle théologie” beïnvloed zijn, tegenover de reformatorische Wijsbegeerte der Wetsidee hebben aangenomen, ofschoon de laatste zich duidelijk van het Blondelisme gedistancieerd heeft.

Litt.: Th. Cremer, *Le problème religieux dans la philosophie de l'action*, Parijs 1913; P. Archambault, *Les philosophes de la contingence et la philosophie de l'action*, Parijs 1924; idem, *Vers un réalisme intégral: l'oeuvre philosophique de M. B.*, Parijs 1928; F. Lefèvre, *Itinéraire philosophique de M. B.*, Parijs 1928; F. Taymans d'Espernon, *Le Blondélisme*, Leuven 1935; J. de Tonquédéc, *Immanence, essai critique sur la doctrine de M. B.*, Parijs 1933; A. Valensin et Y. de Montcheuil, *M. B., Les moralistes chrétiens*, Parijs 1934; J. Maes, *De godsdienstphilosophie van B.*, Mechelen 1934; F. Sassen, *Wijsbegeerte van onzen tijd*, 19402, p. 39 v.; *Etudes Blondéliennes* fasc. 1 et 2 (Presses Univ. de France), Parijs 1951, 1952; *Les études philosophiques* (Nouvelle série, 7ième année, no 4, 1952); H. Dooyeweerd, *Le problème de la philosophie chrétienne. Une confrontation de la philosophie blondélienne avec la nouvelle philosophie réformée en Hollande* (*Philosophia Reformata*, 18e jrg. 1953, p. 49-77; M. Fr. J. Marlet, *Grundlinien der Calvinistischen Philosophie des Gesetzesidee als christlicher Transzendental-philosophie*, München 1954, p. 89 v.

PROF. DR. H. DOOYEWEERD

BLORA, de hoofdplaats van het meest o.lijke klassikale ressort van de Jav. kerken op Midden-Java. Deze classis, ook wel Blora-Bodjonegoro genaamd, is thans het zendingsterrein van de Jav. kerken in deze classis in samenwerking met de Ger. kerken in Zeeland, N.-Brabant en Limburg, ook wel genaamd de Zuiderzending. Zendende kerken zijn B. en Middelburg. Dit zendingsterrein omvat de voormalige res. Rembang, die bestond uit de regentschappen Rembang, B., Tuban en Bodjonegoro. Behalve in de havenplaats Tuban worden er wei-

nig fanatieke Moh. gevonden, de bevolking is arm en Rembang behoort zeker niet tot de meest ontwikkelde gebieden van Java. In het district Randublatung heeft men ca. 1900 de Saminbeweging gehad, mensen die geen Moh. wilden zijn doch de zg. godsdienst van Adam beleden. Deze beweging, die samenhang met het eigendomsrecht over de djatibossen, dat de Samins tegenover de Regering voor de bevolking opeisten, is echter spoedig doodgelopen. Voor de 2e wereldoorlog behoorde de res. Rembang tot het zendingsterrein van de Salatiga-zending. Het Evangelie kwam voor het eerst in dit gebied doordat mensen uit B. in aanraking kwamen met zending R. de Boer uit Ermelo, die toen te Wonoredjo bij Salatiga woonde. Nadat uit de arbeid aldaar de Salatiga-zending gegroeid was, plaatste deze in 1891 zending A. Zimmerbeutel te B. De arbeid breidde zich geleidelijk doch niet snel uit. In 1903 werd ook te Bodjonegoro een zending geplaatst, W. Barth was hier de pionier. Te B. werd ook vele jaren gewerkt door zending C. A. J. van Engelen. In beide plaatsen werden zendingshospitaal opgericht, te B. in 1908, te Bodjonegoro enkele jaren later. Te B. werd in 1910 een Ned. zendingsschool geopend, een van de weinige scholen met Ned. op het Salatiga-gebied. Er waren verder nog enkele dorpsscholen, doch veel betekenis heeft de schoolarbeid hier nooit gehad. Vanuit de hospitaal werden wel op verscheidene plaatsen poliklinieken opgericht. In de beide hoofdplaatsen ontstond ook een Chinese gemeente. In de voornaamste stad van het gebied, de oliestad Tjepu, was ook een kleine gemeente. De regentschappen Rembang en Tuban bleven vrijwel geheel braakliggend gebied.

De Jav. gemeenten hebben zichzelf gedurende de oorlogsjaren zonder hulp in stand gehouden, al was er wel afval en achteruitgang. Daar de Salatiga-zending niet kon terugkeren aanvaarden de Jav. kerken van Midden-Java ten n., die zich inmiddels in 1949 met de Jav. kerken van Midden-Java ten z. in één kerkverband hadden verenigd, de samenwerking van de Ger. Kerken in Nederland voor de zendingstaak onder hun eigen volk. Bij de herverdeling van de terreinen, die door deze gang van zaken nodig was, aanvaardde de zendende kerk van Middelburg het gebied van de classis B. Tot deze classis wordt ook gerekend de kerk van Sumbergondang, de enige kerk in het regentschap Lamongan, welke kerk voor de oorlog bij de O.jav. kerk behoorde. Overigens is in dit regentschap Lamongan, dat met Bodjonegoro en Tuban thans de tot de provincie O.-Java behorende res. Bodjonegoro vormt, nog helemaal geen Zending gedreven. De regentschappen Rembang en B. behoren thans tot de res. Djapara-Rembang van de prov. Midden-Java. Ds. H. Schut werd door Middelburg als missionair predikant uitgezonden, de Jav. kerken beriepen reeds eerder ds. S. Tirtosuwarno als missionair predikant voor deze classis. De samenwerking is geregeld in een regionaal akkoord, zoals dit ook in de andere ressorten bestaat.

In 1938 waren er in de voormalige res. Rem-